

Ministerie van Financiën
T.a.v. de heer mr. W.B. Hoekstra
Postbus 20201
2500EE Den Haag

Bussum, 16 september 2021

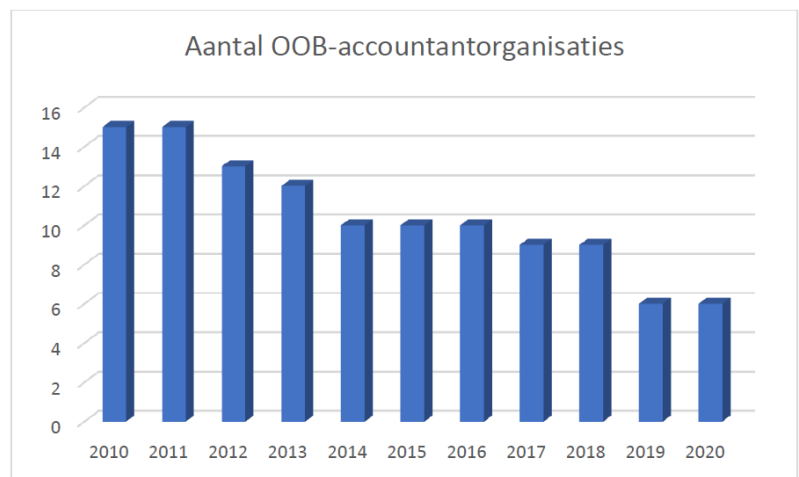
Geachte heer Hoekstra,

Namens MidkapNL, de organisatie die de belangen behartigt van beursgenoteerde Nederlandse small- en midkapbedrijven, richten wij ons tot u ten aanzien van de consultatie Wet toekomst accountancy.

Steeds meer oob-organisaties kunnen geen oob-accountant contracteren

Binnen een tijdsbestek van één jaar tijd hebben drie van de negen oob-accountants hun oob-vergunning ingeleverd. Dat betreft Grant Thornton (december 2018), Baker Tilly (juni 2019) en accon avm (eveneens juni 2019). Zij bedienden met name de middelgrote en kleinere organisaties en beursfondsen. Veelal werd de toegenomen toezichtsdruk als reden genoemd. Los van de redenen, feit is dat het aantal oob-accountants met éénderde is gedaald. Feit is ook dat het aantal oob-accountants in Nederland (6) veel lager is dan in omliggende landen zoals Duitsland (73 oob-accountants), België (19 oob-accountants) en Frankrijk (565 oob-accountants).

Met het verdwijnen van deze oob-accountants moesten tenminste 27 oob-instellingen op zoek naar een nieuwe accountant. Een belangrijk deel van de kleine tot middelgrote beursfondsen heeft thans nog problemen met het vinden van een nieuwe oob-accountant. In eerdere brieven heeft de Vereniging Midkap NL gepleit voor een aanwijzingsbevoegdheid van de minister zolang er onvoldoende oob-accountantsorganisaties zijn in Nederland.

Thans zijn er minimaal 12 beursfondsen die geen accountant kunnen vinden en een veelvoud die het niet lukt om meer dan één offerte te verkrijgen zoals vereist in de EU Verordening 537/2014. Veelal gebruiken accountantsorganisaties gelegenheidsargumenten om klanten niet te hoeven aannemen. De indruk bestaat dat accountantsorganisaties (en hun winstdelende partners) liever grote multinationals controleren, dan small en midcaps. Ook vanuit mededingingsoogpunt is het

een onwenselijke situatie die alleen maar kosten opdrijvend werkt en niet ten goede komt aan de ontwikkeling van de Nederlandse kapitaalmarkt.

Aanwijsbevoegdheid goede stap

Wij waarderen het dat u als minister onderkent dat de huidige markt voor oob-accountants onvoldoende werkt en dat de aanwijsbevoegdheid noodzakelijk is. De stap om deze bevoegdheid wettelijk te regelen wordt dan ook van harte ondersteund. Ook ondersteunen we de constatering dat een hoge risicoperceptie door een accountantsorganisatie geen goede reden kan zijn om een opdracht te weigeren, indien de klant wel aan de overige wettelijke voorwaarden voldoet. De accountant is immers niet verplicht om een goedkeurende verklaring af te geven.

Steeds verdergaande bureaucratie en boxticking

We zien een steeds verder gaande bureaucratie in de uitvoering van de accountantscontrole. Het is betreurenswaardig te moeten constateren het hoofddoel van de accountantscontrole, namelijk de controle op een getrouw beeld, aan belang verliest en de focus in toenemende mate komt te liggen op het box-checken en het vullen (en completeren) van het dossier. Bijvoorbeeld maakt het tegenwoordig weinig uit of een balanspost voor bedrag X of voor het dubbele van X in de boeken komt, zolang de onderbouwing in het dossier maar volledig is. Dit leidt er in de praktijk toe dat externe partijen (lees: collega accountants) worden ingehuurd om alleen een balanspost te laten onderbouwen om het risico voor de andere (collega) accountant te verminderen. Het doel van die exercities is dan louter om voor AFM het dossier op orde te hebben.

De hoofdregel ‘Het bestuur stelt de cijfers op en de accountant controleert’ werkt in de praktijk vaak andersom. Vanuit risicoperspectief van de accountant en de wederzijdse wens om een goedkeurende verklaring te verkrijgen, dicteert veelal de accountant de belangrijke kernpunten in de jaarrekening. Dit kan leiden tot een jaarrekening die wel voldoet aan de verwachtingen van de accountant en de toezichthouder, maar die onnodig conservatief is en beleggers geen goede informatie geeft.

We zien ook dat de werking van de diverse controlemechanismen binnen accountantsorganisaties onvoldoende op elkaar zijn afgestemd. Te denken valt aan de IFRS-desk, bureau vaktechniek en de OKB (opdrachtgerichte kwaliteitsbeoordelaar). Hiermee wordt het adagium, de accountant controleert ook verder uitgehold. De accountant vindt iets akkoord, maar moet eerst nog akkoord halen bij zijn collega's. Op zich lijkt het goed dat meerdere personen meekijken of een jaarrekening voldoet aan de regels, maar in de praktijk zijn de accountancyregels geen harde wetenschap en wordt er vaak zeer uitgebreid – op kosten van de klant – gediscussieerd en de bal teruggekaatst naar de klant, zonder dat duidelijk wordt of iets wel of niet juist is. Van een eenduidige en duidelijke communicatie vanuit de accountantsorganisatie is dan geen sprake. Hiermee wordt het accountantsproces onnodig moeilijk gemaakt met de kans op vertraging en hoge kosten.

Fors toegenomen kosten voor accountantscontrole

Uit onderzoek van de Vereniging MidkapNL blijkt dat de accountantskosten voor kleine en middelgrote beursfondsen de afgelopen jaar exponentieel zijn gestegen. De onderzochte bedrijven maken geen deel uit van de AEX-index of de AMX-index. De beurswaarde van deze bedrijven varieert van 10 miljoen euro tot 1 miljard euro.

Uit dit onderzoek blijkt dat deze kosten gemiddeld 129,6 procent zijn gestegen tussen 2014 en 2019. De mediaan (de middelste waarneming in de ranglijst) ligt op 117,6 procent. Dat leidt tot de

schokkende constatering dat de accountantskosten voor small- en midkapbedrijven in slechts vier jaar tijd over een breed front verdubbeld zijn.

Vereniging MidkapNL constateert dat sprake is van een oligopolie met monopolistische karakteristieken. Aan de vraagzijde is geen sprake van concentratie of dominante spelers, aan de aanbodzijde is nog slechts sprake van enkele spelers.

NBA als aanwijzer

De minister onderbouwt het voornemen om de bevoegdheid om te besluiten over het verzoek om aanwijzing te geven aan de NBA, dat de NBA tot doel heeft het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van accountantsorganisaties. We onderkennen de problematiek rond de variant met een rechtstreekse aanwijsbevoegdheid door de minister zelf. Het is evenwel merkwaardig om de bevoegdheid te geven aan een ledenorganisatie die niet in staat is gebleken om het probleem op te lossen of met haar leden een oplossing te bereiken. Het risico bestaat dat de NBA de bevoegdheid niet of zo min mogelijk zal willen uitoefenen – al dan niet onder druk van hun (invloedrijkste) leden – en derhalve aanvragen zoveel mogelijk zal afwijzen.

Tenslotte

Hierboven is herhaaldelijk aangegeven dat de Vereniging MidkapNL positief is over de aanwijzingsbevoegdheid. Daarbij geldt wel dat het toepassen van die aanwijzingsbevoegdheid een uiterst middel moet zijn, een uitzonderingssituatie en zeker niet de norm. Dat betekent dat ook een structurele oplossing dient te worden gezocht voor het geringe aantal oob-accountantskantoren en de organisaties (in ons geval beursfondsen) die geen oob-accountant kunnen contracteren. Het ligt in de rede om die problematiek ook bij AFM en Euronext neer te leggen en hen te vragen na te denken en/of bij te dragen aan een structurele oplossing.

Structureel van belang:

- Meer oob-accountantskantoren
- Mogelijke vrijstelling van oob-kantoren voor kleinere beursfondsen
- Keuzemogelijkheid voor oob-organisaties zodat zij tussen meerdere oob-accountantsorganisaties kunnen kiezen
- Voorkomen van nadelige effecten van het tekort aan oob-accountantsorganisaties. Gedacht kan worden aan opwaartse druk op de tarieven en het gedwongen moeten accepteren van voorwaarden.

Puntsgewijs commentaar

Wet op het accountantsberoep

Artikel 54a

- Lid 1/3 - Ook niet oob-ondernemingen die beursnotering wensen te verkrijgen en een controle door een oob-accountantsorganisatie wensen te ontvangen, terwijl dit geen harde vereiste is voor een noteringsaanvraag. Dit zou binnen de aanwijsbevoegdheid moeten kunnen gevraagd worden.

Artikel 54b

- Lid 1 a - Gezien het belang van het tijdig starten van een accountantscontrole zou de maximale termijn van acht weken termijn ook verkort kunnen worden naar 4 of 6 weken
- Lid 1 c - Door het verwijzen naar de gehele wet lijkt de lijst met afwijkingmogelijkheden groter dan nodig en wenselijk. Een meer specifieke verwijzing naar de uitzonderingsregels zou minder onnodige speelruimte bieden.
- Lid 1 – De mogelijkheid voor het bestuur tot nadere voorwaarde ten aanzien van de uitvoering is onduidelijk en niet gemotiveerd. Voorts zijn er geen eisen gesteld aan een eventuele afwijzing en het beroep daarop (anders dan via rechter).

Artikel 54c

- Lid 1 – deze passage kan worden uitgebreid in ‘voorwaarden’ waaronder een accountantsorganisatie de wettelijke controle dient te verrichten. Het kan ook voorkomen dat de accountantsorganisatie onredelijke voorwaarden – niet zijnde kosten – verbindt aan de controle. Denk daarbij aan tijdpad van afronden, inzet van personeel, onredelijke aansprakelijkheden en andere niet marktconforme voorwaarden.

Artikel 57

- De AFM heeft in het wetsvoorstel slechts beperkte bevoegdheden en vooral richting accountantsorganisaties, niet richting de NBA op dit punt.

Wet Tuchtrechtspraak accountancy

Het is merkwaardig dat de uitspraken over het tuchtrecht voor accountants nog altijd anoniem zijn, terwijl de zittingen veelal wel openbaar zijn. Voor een klant van een accountantsorganisatie of de gebruikers van de jaarrekeningen is het van belang om de kwaliteit van de accountantsorganisaties en de betrokken accountant te toetsen. Een eventuele tuchtrechtelijke sanctie wordt wel ingeschreven in de registers, maar deze is nauwelijks zichtbaar voor de opstellers of gebruikers van de jaarrekening en mist een koppeling met de uitspraak. Bovendien is de betreffende persoon in sommige gevallen al weg bij de betreffende accountantsorganisatie of zelfs al uitgeschreven. Ook wijzigingen in het register zijn niet eenvoudig raadpleegbaar, dat geldt zowel bij AFM als bij de NBA.

ARTIKEL V

Op basis van dit artikel zou de praktische invoering van de aanwijzingsbevoegdheid tot bijna zes maanden uitstel kunnen leiden aangezien de artikel 19 tweede lid onderdeel p ziet op de onafhankelijkheid van de totstandkoming van de beslissing van de aanwijzing. Gezien het spoedeisende karakter van de bevoegdheid lijkt ons dat zeer ongepast. Eventuele inspraak in de verordening zou ten minste parallel moeten kunnen lopen, dan wel korter.

Uiteraard zijn wij graag bereid ons commentaar en onze reactie toe te lichten.

Wij danken u voor het in overweging nemen van onze voorstellen en suggesties.

Met vriendelijke groet,

Vereniging MidkapNL